

İŞSİZ KURSTA (25.04.2010)

Mesleki kurslara bir yılda 3.5 milyar lira harcadık, 2 milyon kişiden sadece 22 binini işe kavuşturduk

Meslek edindirme kurslarında 2009 yılında patlama yaşandı, krizde işsiz kalan kursa koştu. Sadece İş-Kur kurslarına 2009'da yeni meslek edinmek için başvuranların sayısı 2008'e göre yüzde 500 artarak 31 bin 927'den, 181 bin 900'e çıktı. 2004'te ise bu rakam 1.641 kişiydi. Kursiyer sayısı özel meslek kursları ile diğer kurumların ve 5 büyükşehir belediyesinin verdiği eğitimlerle 2 milyon kişiye ulaştı. İş-Kur'un iş garantisi verebildiği kişi sayısı ise 22 binde kaldı.

İş-Kur, halk eğitim merkezleri, belediyeler ve özel dershanelerin verilerinden yararlanılarak yapılan araştırmaya göre 2008 ve 2009'da yaşanan patlamada kriz etkili olurken, işsizlik sigortasında biriken paraların bir kısmının kurslar aracılığı ile kursiyerlere harcanması ilgiyi zirveye taşıdı. Kursiyerlere günlük 15 lira teşvik verildi. Kurslara öncülük eden İş-Kur, 2009'da mesleki eğitim için bütçesinden 500 milyon liraya yakın para ayırdı. Devletin meslek edindirmeye yönelik harcadığı 1 yıllık kaynak da 1 milyar 500 bin liraya ulaştı. Kendi çabasıyla bütçesinden pay ayıranların meslek kurslarına harcadığı 1 yıllık rakam 2 milyar lirayı buluyor. Böylece ekonomik krizde yeni meslek arayışı için yapılan son 1 yıllık harcama 3,5 milyar liraya ulaştı.

İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın (İSMMMO) "İşsiz Kursta" araştırmasına göre ekonomik krizde işini kaybedenler yeni meslek edinmek için kursların kapılarını aşındırıyor. Bugüne kadar çalışma hayatı içinde yer almayan kişilerin de kurslara yoğun ilgi gösterdiği gözlemlendi. 300'e yakın branşta eğitim veren kurumlarda en çok tercih edilen mesleki eğitim ise bilgisayar ve bilgisayara bağlı meslekler olarak dikkat çekti. Kursların diğer gözde meslekleri ise emlak danışmanlığı, emlak broker'lığı, bankacılık, pazarlama, satış yönetimi, cilt bakımı, kuaförlük, açılış, cam mamül imalatçısı ve elektrik panosu montörü gibi meslekler oldu. Kursiyerlerin yüzde 25'ini üniversite mezunları oluşturdu.

İSMMMO Başkanı Yahya Arıkan, verilere ilişkin değerlendirmesinde 2 yıllık sürede yeni bir meslek edinmek için kursların kapısını çalanların sayısının azımsanmayacak ölçüde arttığına dikkat çekti. Kişilerin yeni meslek kurslarına bu denli ilgi göstermesinin krizin boyutlarını da net olarak ortaya serdiğine değinen Arıkan, bu tür kursların faydalı, ancak yeterli çözümler üretmediğini söyledi. İşsizlik sigortası fonundan mesleki eğitime önemli bir kaynak ayrılmasının gerekli olduğunu belirten Arıkan, ancak sonuca bakıldığında hedefe ulaşılamadığının görüldüğünü kaydetti. İSMMMO Başkanı Arıkan şu değerlendirmeyi yaptı:

"Bu yolla sağlıklı eğitimler verilmeyebiliyor. Harcanan para işçinin parasıdır. Eğitime evet, ama işsizlik sigortasının içi boşaltılmasın. Kurs adı altında işsizlik sigortasından çıkan paralar belediyelerin farklı ihtiyaçlarını karşılamaya yarıyor. 2006 yılında işsizlik sigortası fon giderleri 1 milyar 115 milyon lira iken, bu rakam 2009 yılında 9 milyar 223 milyon liraya ulaşıyor. Sadece son bir yılda bu rakamın 500 milyon lirasını bu tür kurslar için yapılan ödemeler oluşturuyor. Devletin desteklediği kurslarda kursiyerlerin aldıkları mesleki eğitimler kurs sürelerinin 3-4 ayla sınırlı olması nedeniyle hiçbir fayda sağlamayabiliyor. Yani yeni bir meslek edinmek için devletin düzenlediği kurslara başvuranlar daha çok hayal kırıklığı yaşı-

yor. Soruna daha kalıcı çözümler üretilmesi, eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması şart. Kurs sisteminin de sağlıklı işle-
mesi için bu tür kursların denetimlerinin artırılması ve kursa katılanlara iş garantisinin sunulması lazım. Oysa iş garantili
kurslar çok az kişiye umut oluyor. 2009 yılında 180 bin kursiyerin sadece 22 bin 569'una garanti verilmesi de sistemdeki
bozukluğu ortaya koyuyor. Meslek kurslarının tek faydalı yanı şu an için ekonomiye nispeten can vermesi ve işsiz eğit-
menlere de iş olanağı sunulması.”

İSMMMO'nun araştırmasında yer alan saptamalar şöyle:

* Mesleki yeterlilikle ilgili çalışmalarda, teşvik kalemi içinde yapılan harcamalarda işsizleri eğitmek için açılan kurs yer-
lerine ödenen kiralar, açılan kurslara ilişkin verilecek eğitim için gerekli olan araç gereç materyallerinin temini, söz konu-
su kurslarda eğitmenlik görevinde bulunanlara ödenen maaşlar ile belediye ve diğer araçlara yapılan ödemeler yer aldı.

Devlet mesleki eğitime 1 yılda 1.5 milyar lira harcadı	
Harcama Kalemi	Ortalama Harcama rakamı (TL)
Eğitici maaşı (vergi dahil)	720.000.000
Eğitim için gerekli alet ve ekipman	270.000.000
Eğitimin verildiği yerin kira bedeli	324.000.000
Elektrik,su ve ısınma giderleri	108.000.000
Kursiyere ödenen para	2.700.000
Diğer görünmeyen kalemler	75.300.000
TOPLAM	1.500.000.000

Özel meslek kurslarına yılda 2 milyar harcıyoruz	
Kursun İçeriği	Yıllık ortalama maliyet (TL)
Özel Meslek Kursları	1.858.350.000
Özel Güvenlik Kursları	146.250.000
TOPLAM	2.004.600.000

* 2004 yılında mesleki alanda verilen eğitimlerde sayıları sınırlı olan kursiyer sayısında, 2008 ve 2009 yılında patla-
ma yaşanmasının altında yatan asıl neden ise ekonomik kriz. Buna bir de işsizlik sigortasında biriken paraların bir kısmı-
nın kurslar aracılığı ile kursiyerlere dağıtılması da eklenince patlama kaçınılmaz oldu.

İş-Kur kursları	Açılan kurs sayısı	Erkek kursiyer	Kadın kursiyer	Toplam
2004	97	914	727	1.641
2005	278	4.143	1.375	5.518
2006	622	8.603	3.823	12.426
2007	1.200	16.463	6.371	22.834
2008	1.806	20.586	11.341	31.927
2009	8.056	100.883	81.021	181.904

Kursiyerlere günlük 15 lira teşvik

* Mesleki eğitime destek kapsamında yurt genelinde başlatılan atağın başarılı olması ve daha fazla kişinin vasıflı eleman statüsüne katılımını sağlamak için kursiyerlere 15 lira günlük yemek ve ihtiyaç parası da ödendi. Bu kapsamda İş-Kur 2009 yılı içinde 181 bin 904 kursiyere yaklaşık 2 milyon 700 bin liralık doğrudan ödeme yaptı. İş-Kur'un çatı görevi gördüğü kurslara katılanların yüzde 60'ının hiçbir vasfa sahip olmadığı dikkat çekti.

Parasız kurslara da ilgi yoğun

* Her ne kadar İş-Kur bünyesinde kursiyerlere para verilse de para almadan yeni bir meslek edinmek için kursların kapılarını çalan da azımsanmayacak ölçüde çok. İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Antalya büyükşehir belediyeleri tarafından düzenlenen meslek edindirme kurslarına ve halk eğitim merkezlerine meslek edinmek için başvuruların sayısı 2009'da 100 bin civarında görünüyor.

Özel meslek kurslarında da durum farklı değil

* Ekonomik kriz ile birlikte yeni meslek edinmek isteyenlerin kapılarını çaldığı bir diğer adres ise Türkiye'de sayıları 2 bin 274'ü bulan meslek edindirme kursları oldu. Yaklaşık 200 ayrı branşta eğitim veren özel meslek kurslarının 375'i özel güvenlik elemanı yetiştiren kurslardan oluşuyor. 1899 özel meslek kursları ise çeşitli branşlarda eğitim veriyor. Bu kurslara katılan ve ders alan yıllık kursiyer sayısı yaklaşık 1 milyon 700 civarında. Özel meslek kurslarında aylık ücretler 750 lira ile 2 bin lira arasında değişiyor. Yaptığımız hesaplamada bin özel kursta kursiyer sayısını kurs başına yıllık ortalama 500, kurs ücretini ise 750 lira, 899 kursta ise kursiyer sayısını yaklaşık bin 100, kurs ücretini bin 500 olarak ele aldık. 1899 özel meslek kursunda böylece 1 milyon 488 bin 900 kursiyerin yıllık toplam kurs ücreti 1 milyar 858 milyon 350 bin olarak hesaplandı.

Özel Güvenlik eğitimi kurslarında da ücretler 500 lira ile bin lira arasında değişkenlik gösteriyor. Özel güvenlik kurslarında silahlı, silahsız ve yenileme olmak üzere üç ayrı tipte eğitim veriliyor.

Özel Meslek Kursları Türkiye Genel Haritası					
	Kurs Sayısı	Kurs başına ortalama yıllık kursiyer sayısı	Toplam yıllık kursiyer sayısı	Ortalama aylık Kurs ücreti (TL)	Yıllık toplam kurs ücreti (TL)
	1.000	500	500.000	750	375.000.000
	899	1.100	988.900	1.500	1.483.350.000
TOPLAM	1.899		1.488.900		1.858.350.000
Özel Güvenlik Eğitimi Kursları Türkiye Genel					
	Kurs Sayısı	Kurs başına düşen yıllık ortalama öğrenci sayısı	Toplam yıllık kursiyer sayısı	Ortalama aylık Kurs ücreti (TL)	Yıllık toplam kurs ücreti (TL)
	150	750	112.500	1.000	112.500.000
	225	300	67.500	500	33.750.000
TOPLAM	375		180.000		146.250.000

İşsiz öğretmenlerin yüzü güldü

* Mesleki eğitim için harcanan kalemler arasında usta öğreticilere ödenen maaş kaleminde de ciddi artışlar yaşandı. Sadece İş-Kur bünyesinde açılan mesleki eğitim kurslarında yurt genelinde 5 bine yakın usta öğreticiye iş imkanı sağlandı. Bu rakam halk eğitim ve belediyelerin düzenlediği kurslarla 30 bini geçti. Usta öğreticilere ödenen aylık maaş yaklaşık 1500 lira. Halk eğitim ve belediyelerde SGK primleri yaklaşık 300, İş-Kur bünyesindeki eğitimcilerin SGK primleri ise 750 lira civarında. Yurt genelinde en az 30 bin eğitimcinin görev aldığı ve bu eğitimcilerin aylık gelirinin 1500 lira olduğunu varsaydığımızda 2009 yılında eğitime ödenen toplam paranın 540 milyon liraya ulaştığı görülüyor. Buna birde ortalama 500 lira vergi ödemesi sonucu 180 milyon lira eklenince rakam 720 milyon liraya çıkıyor.

Teşvikler ekonomiyi canlandırdı

* Mesleki eğitime hız verilmesi sadece eğitimcileri değil, sanayiciyi ve eğitim verilen mekanı ayarlayan araçları da sevindirdi. Mesleki eğitim için gerekli olan araç ve gereçlerin teminine yurt genelinde en kaba hesapla yaptığımız hesaplama göre yaklaşık 270 milyon lira harcandı. 30 bin eğitimcinin en az üç farklı eğitim yerinde verdiği eğitim baz alınarak yapılan hesaplamada, 90 bin eğitim yeri için ortalama 3 bin liralık eğitime konu makine ve ekipman alındı. Bunun da maliyeti yaklaşık 270 milyon lira olarak hesaplandı. 90 bin eğitim yeri için en düşük kira rakamı olan 300 lira baz alındığında yıllık kira ödemesinin de 324 milyon olduğu görülüyor.

Meslek edindirmede en iddialı il İstanbul

* Kursların yoğunluk olarak hangi bölgelerde olduğuna baktığımızda İstanbul'un yine başı çektiği gözlemlendi. İstanbul'u İzmir, Ankara, Bursa izliyor. Ancak doğu ve güneydoğu illerinde de kurs merkezlerinde ciddi patlama gözleniyor. 2010 yılı içinde istihdamı artırma politikası çerçevesinde 81 ilin tamamında kursların daha fazla kursiyer toplayacağı öngörülüyor. Özel meslek kurslarında da İstanbul en fazla kurs açan iller sıralamasında birinciliği elde tutuyor.

Özel meslek kurslarının il haritası

İL	Sayı	İL	Sayı
İstanbul	572	Kırklareli	7
Ankara	228	Şanlıoğlu	7
İzmir	176	Uşak	7
Antalya	83	Afyonkarahisar	6
Adana	53	Batman	6
Eskişehir	47	Isparta	6
Mersin	44	Kütahya	6
Bursa	43	Tokat	6
Konya	38	Amasya	5
Kocaeli	37	Bolu	5
Muğla	30	Erzincan	5
Balıkesir	28	Kırıkkale	5
Gaziantep	28	Yozgat	5
Samsun	27	Kars	4
Denizli	25	Osmaniye	4
Diyarbakır	22	Rize	4
Kayseri	22	Yalova	4
Tekirdağ	21	Ağrı	3
Elazığ	20	Bingöl	3
Hatay	20	Giresun	3
Manisa	20	Karaman	3
Aydın	19	Çankırı	2
Hatay	19	Düzce	2
Trabzon	19	Kırşehir	2
Zonguldak	14	Mardin	2
Erzurum	13	Nevşehir	2
Sakarya	13	Siirt	2
Sivas	13	Bilecik	1
Ordu	12	Hakkari	1
Kahramanmaraş	10	İğdır	1
Adıyaman	9	Karabük	1
Çanakkale	9	Kastamonu	1
Çorum	9	Kilis	1
Edirne	9	Niğde	1
Aksaray	8	Sinop	1
Van	8	TOPLAM	1899
Burdur	7		

* Özel güvenlik kurslarında da durum farklı değil. Bakanlığa bağlı açılan özel güvenlik kurslarında İstanbul 112 kurs sayısı ile diğer illere açık ara fark atıyor.

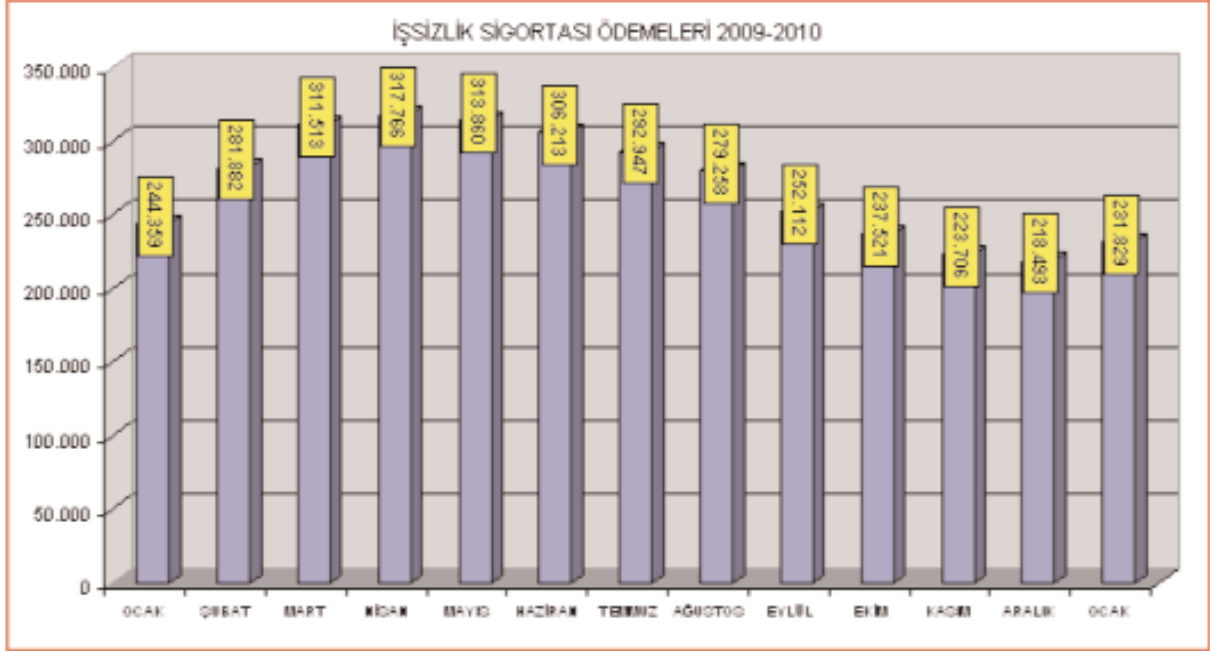
Özel güvenlik kurslarının il haritası

İL	Sayı	İL	Sayı
İstanbul	112	Van	5
İzmir	33	Kırıkkale	4
Konya	17	Kırklareli	4
Mersin	14	Kütahya	4
Samsun	14	Sivas	4
Manisa	13	Şırnak	4
Malatya	11	Trabzon	4
Muğla	11	Karabük	3
Kocaeli	10	Kars	3
Kahramanmaraş	8	Kastamonu	3
Ordu	8	Kırşehir	3
Osmaniye	7	Muş	3
Şanlıurfa	7	Siirt	3
Tokat	7	Uşak	3
Kayseri	6	Yozgat	3
Mardin	6	Karaman	2
Sakarya	6	Kilis	2
Tekirdağ	6	Nevşehir	2
Zonguldak	6	Niğde	2
Rize	5	Yalova	2
Sinop	5	TOPLAM	375

Başvuranların yarısı hak kazandı; işsize 7 yılda 3 milyar ödendi

* Meslek edindirme kurslarına 1 yılda 1.5 milyar lira harcanan Türkiye’de işsiz kalanlara ödenen işsizlik ödeneği ise 7 yılda 3 milyar 22 milyon olarak dikkat çekiyor. Ocak ayında işsizlik ödeneğinden faydalanmak için 55 bin 111 kişi başvurdu. İşsizlik Sigortasının uygulamaya başladığı Mart 2002 tarihinden 31.01.2010 tarihine kadar sisteme 2 milyon 108 bin 714 kişi başvuruda bulunurken, 1 milyon 808 bin 14 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazandı. Mart 2002 tarihinden 31 Ocak 2010 tarihine kadar toplamda ise toplamda 3 milyar 22 milyon 892 bin 180 TL ödeme gerçekleştirildi.

Son Bir Yıl İçerisinde İşsizlik Ödeneği Alan Kişi Sayısı

İşsizlik sigortası gider tablosu dikkat çekiyor				
	2006	2007	2008	2009
Toplam fon varlığı	23.194.537.100	31.576.128.358	40.956.984.679	50.819.856.966
İşsizlik sigortası fon gideri	1.113.398.638	1.509.070.966	3.393.506.722	9.223.364.620
Ücret garanti fonu gideri	4.947.321	8.574.001	9.614.411	

İş-Kur kursları sadece 22 bin kişiye garanti verdi

Kursa katılanların en büyük hayali hiç şüphesiz ki yeni bir meslek edininip tekrar çalışma hayatına geçmek. Ancak İş-Kur'un düzenlediği kurslara katılan kursiyerlerin sadece yüzde 12,40'lık kısmı istihdamı garantileyebilmiş durumda. 159 bin 335 kişinin ise aldığı eğitimler ve sertifikaları kendi kaderlerine terk edilmiş durumda. Özel kurslarda eğitim alan kursiyerlerin de durumu istihdam açısından bakıldığında pek parlak değil. Özel kurslar Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ve tıpkı devlet destekli meslek kurslarında olduğu gibi kişiye çıraklık eğitimi tamamlama imkanı tanıyor. Kişinin mesleğe ilişkin belgeleri tamamlaması için MEB'in açtığı yeterlilik sınavlarında başarı göstermesi gerekiyor. Zorlu sınav maratonu sonunda kursiyerlerin yüzde 70'i mücadeleden vazgeçiyor.

İstihdamı garantileyen kursiyerler			
Yıl	Erkek	Kadın	Toplam
2007	4.847	2.093	6.940
2008	5.302	3.133	8.435
2009	11.438	11.131	22.569

En çok bu meslekler tercih ediliyor

Meslek kurslarına katılanların 300'e yakın branş içerisinde en gözde eğitim alanı ise bilgisayar. Bilgisayar tamirciliğinden tutun da donanımı ve yazılımına kadar birçok meslek kursuna ilgi büyük. Bilgisayara bağlı meslek kurslarının yanı sıra, turizm, inşaat, emlak ve finans alanlarında verilen kurslar da tercih sıralamasında başı çekiyor. Cilt bakımı ve kuaförlük alanındaki meslek kursları kişinin kendi işini kurma fırsatı tanınmasıyla cazip meslekler arasında yer alıyor.

En çok bu meslekler gözde	En çok bu meslekler gözde
Bilgisayar destekli tasarım elemanı	Fidan yetiştiricisi
Emlak danışmanlığı	Kaynakçı
Emlak brokerliği	Sıvacı
Turizm	Makine ressamı
Seramik dekoratörü	Bilgisayarlı muhasebe elemanı
Elektrik panosu montörü	Hasta ve yaşlı bakım elemanı
Kuaför	Bisküvi imalat işçisi
Cilt Bakımı ve Güzellik	Bilgisayar bakım ve onarımı
Lazer epilasyon	LPC Operatörlüğü
Cam mamul imalatçısı	CNC Operatörlüğü
Servis elemanı(garson)	Karo-Fayans Döşemeciliği
Doğalgaz tesisatçısı	Gaz altı Kaynakçılığı
Kilim dokuyucu	Mobilya İmalatçılığı
Terzi	Masörlük
Kadın giyim modelisti	Web Tasarımcılığı
Çocuk bakıcısı	Bilgisayar Operatörlüğü
Bilgisayar işletmeni	Dış Ticaret Meslek Elemanı
Grafik tasarımcısı	Tekstil makineleri operatörü

Özel kurslarda da bilgisayar eğitimi başı çekiyor. 1899 özel kurs içinde 700'e yakın kurs bilgisayar ve buna bağlı meslekler üzerinde eğitim veriyor.

Türkiye kurs cenneti	
Kurs Türü	Kurs Sayısı
Bilgisayar(Komple)	700
Muhasebe	282
Pazarlama	108
Estetisyenlik-Kuaförlük	71
Modelistlik-stilistlik	55
Turizm (Komple)	46
Radyo Televizyon (Komple)	45
Yeme-içme-Aşçılık	44
Yaşlı Bakımı	37
Emlakçılık	29
Çocuk bakımı	23
İş makineleri kullanımı	17
Pilot Eğitimi	15
Halkla ilişkiler	13
Diğer	414
TOPLAM	1899

Drama eğitmenliği çok bilinmiyor ama umut vaat ediyor

Son iki yıllık sürede yeni bir mesleğinde filizlendiği görülüyor. Mesleğin adı drama eğitmenliği. Henüz Türkiye genelinde sadece 8 özel kurs merkezinde bu mesleğe ilişkin eğitim veriliyor. Kursların 5'i Ankara, 2'si İstanbul 1'de Antalya'da hizmet veriyor. Kursa kayıt yaptırmak için en az lise mezunu olma şartı aranıyor. Kursa şimdilerde daha çok öğretmenlerin ilgi gösterdiği görülüyor. Kursun toplam ders saati 320. Bu süreyi tamamlayan kursiyerler yine sınava tabi tutuluyor. Sınavda başarı gösterenler ise başta özel okullar olmak üzere birçok alanda iş bulabiliyor. Kursun eğitim ücreti de 6 bin lira ile 2 bin lira arasında seyrediyor. Ancak uzmanlar drama eğitmenliği mesleğinin geleceğin mesleği olduğunu dile getiriyor. Şu an daha çok ana sınıfında ve özel okullarda iş imkanı olsa da gelecekte devlet okullarında drama eğitiminin mecburi dersler arasında yer alacağı kaydediliyor.

Kursiyerlerin yüzde 25'i beyaz yakalı

Kursa katılanların ve yeni bir meslek edinmek isteyenlerin yüzde 25'e yakını üniversite mezunu. Bunlar arasında yüzde 3'lük kısmı lisans yapmış kursiyerler oluşturuyor. Üniversite mezunu kadınlar cilt bakımı, kuaförlük, turizm, halkla ilişkiler, diksiyon, sunuculuk ve drama eğitmenliği kurslarına kayıt yaptırırken, üniversite mezunu erkekler tercihlerini daha çok emlak ve turizm alanlarında eğitim veren mesleklerde kullanıyor. Devlet destekli kurslara katılanların çoğunluğu orta öğretim mezunu iken, özel kurslara katılanların çoğunluğunu lise mezunu kursiyerler oluşturuyor.

